

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרטגי

מים, ביוב, קולחין, מים אפורים, תכנון ובנייה, בורות, פישור וגישור

רחוב ארלוזורוב 20 רעננה 43608

טלפון 09-7449178 נייד 050-7965511 פקס 09-7422073

ehud.leshem@gmail.com

רעננה, 29 במרס 2017

לכבוד

ד"ר הנריק רוסטוביץ עו"ד

כאן

נתבקשתי על ידך לחוות דעתי המקצועית בשאלה המפורטת להלן:

האם יש סיבה להחזיר את חובת ההפלרה של מי השתייה, בין היתר לנוכח העובדה, שהמדינה התחייבה בפני בית המשפט העליון לבטל את חובת ההפלרה בבג"ץ 12/8173 עמותת איזון חוזר נ' שרת הבריאות (להלן: "בג"צ 12/8173"), וחובת ההפלרה בוטלה בספטמבר 2015?

חוות דעת זו ניתנת בתמיכה לעתירה של יעקב גורמן לביטול כוונת שר הבריאות והחלטת ועדת הפנים והגנת הסביבה מיום 16.3.2016 ומיום 23.3.16 להחזיר את חובת ההפלרה של מי השתייה. אני נותן חוות דעת זו במקום עדות לצורך הגשתה לבית המשפט העליון, ומצהיר, כי ידוע לי היטב, שלעניין הוראות החוק הפלילי בדבר עדות שקר בשבועה בבית המשפט, דין חוות דעתי זו כשהיא חתומה על ידי, כדין עדות בשבועה שנתתי בבית המשפט.

ביום 21.6.2006 אמר דר' שלמה זוסמן, מנהל אגף בריאות השן במשרד הבריאות, בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת: "עכשיו אני צריך לגלות לכם עוד משהו, לא צריך פלואוריד כדי למנוע עששת. לא תאכלו סוכר, לא יהיה עששת... חשוב שתדעו עוד דבר. פלואוריד זה לא חיסון, הוא לא מחסן את האדם נגד עששת... מה זה אומר, גם אם תשתה מים עם פלואוריד בריכוז האופטימלי ותאכל סוכר מעבר ליכולת של הגוף לספוג לא יעזור שום דבר, תהיה לך עששת. וגם ההיפך נכון, לא תאכל סוכר בכלל, אתה לא צריך את הפלואוריד."

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרטגי

קורות חיים

אינג' אהוד לשם מ"ז 003096146

השכלה

1993 בוגר קורס אכיפת חוק - פקולטה למשפטים, אוניברסיטת תל אביב

1985 בוגר קורס פיתוח מנהלים - אוניברסיטת בר אילן, רמת גן

1979 M.Sc. הנדסה סביבתית, מים ושפכים, הטכניון, חיפה

1973 B.Sc. בהנדסה כימית, הטכניון, חיפה

קורסים

2003 – משא ומתן

2002 – גישור ויישוב סכסוכים

1997 – חוות דעת מקצועיות (אקסטרטיזיות) ובוררות

1986 - 2003 – במהלך השנים עברתי מספר רב של קורסי השתלמויות (מעל 40 שעות כל אחד) בתחומים: התפלה, פיקוח ובקורת במינהל ציבורי היבטים משפטיים, דוגמי מים, חקירה וגביית הודעות, ISO 14,000, דיני מינהל ציבורי, מיפוי מערכות מידע (G.I.S), עריכת סקר תברואי למי שתייה, הידרולוגיה שימושית, טיפול מתקדם בטיפול בשפכים, פיתוח מיומנויות פיקוח וניהול בתחום בריאות הסביבה, שיטות הדרכה למדריכים ומרצים בשירות המדינה, היבטים מתקדמים של בריאות הסביבה, דיני מינהל ציבורי וקורסי מחשבים ואחרים.

תפקידים

סגן מהנדס מחוז מרכז במשרד הבריאות (1974-1989)

מהנדס מחוז דרום, משרד הבריאות (1982-1983, 1986)

מהנדס מחוז המרכז, משרד הבריאות (1989 – 2003)

ראש אגף הנדסת הסביבה ת.ה.ל (1995-1997)

עצמאי (2003 - 2017)

יועץ לוועדה המחוזית לתכנון ובניה מחוז המרכז (2004-2009)

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרטגי

ניסיון מקצועי

איכות מים, טיפול במים, טיפול בשפכים ושפכים תעשייתיים, השבת קולחים, ייזום ואישור שימוש במים אפורים, פסולת מוצקה, הגנה על מקורות מים, הערכות סיכון סביבתי ובריאותי, תכנון סביבתי כולל, השלכות סביבתיות, ניטור מפעלים בעלי סיכון סביבתי, ניטור שפכים תעשייתיים והשפעתם על מערכות טיהור ביולוגיות, הוראת נושא איכות המים, שפכים, כלכלה סביבתית, הכשרת הנדסאים, מנהלי מחלקות מים תברואה ואיכות סביבה, מנהלי מטבחים ושפים דוגמי מים ועוד.

משימות

כמהנדס מחוז מרכז/דרום: אחריות כוללת מקצועית, מנהלית וניהולית על כל מערכות המים, הביוב והקולחים ואחריות לפיקוח על כל סוגי המים והשפכים תוך שמירה על בריאות ואיכות הסביבה במחוזות. עד הקמת המשרד לאיכות הסביבה אחראי גם על נושאי זיהום אויר רעש וקרינה. ניהול והכשרת עובדים - אחריות מקצועית וניהולית על צוות עובדים של כ- 50 מהנדסים הנדסאים ואנשי מינהל והפעול באזור גיאוגרפי נרחב כולל הכשרה מקצועית ופיקוח על עבודתם במחוז. עבודה מול רשויות קשרי עבודה שוטפים עם ראשי רשויות, משרדי ממשלה, איגודי ערים ותאגידי מים וביוב יחידות סביבתיות, מתכננים וגורמים מקצועיים נוספים הקשורים לתחום כולל יעוץ ובקרה טרום תכנון.

פרויקטים

ייזום הקמת בית ספר להדרכת מחשבים במשרד הבריאות וקורסי השתלמויות מקצועיות. ייזום והטמעת מערכת (Health Geographic Information System) H.G.I.S במשרד הבריאות שהייתה הראשונה במשרדי הממשלה. ייזום חקיקה חובת דיווח על איכות מי השתייה והטמעתו בפקודת העיריות התשס"א - 2001 סעיף 75. קידום וייזום תאגידי מים וביוב תוך איחוד ושיתוף רשויות שכנות לפני חקיקת חוק תאגידי מים וביוב. ייזום ובנית תוכנית מחוזית (מח / 161) ותקנון לתוכנית לשימור מי תהום אסטרטגי של מעיינות ראש העין.

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרטגי

ייזום ואישור ראשון בארץ "למי מקלחות" (מים אפורים" ספורטן פתח תקווה 1994) ושימוש השקיית הדשא במתחם

ייזום בניית שכונת מגורים חדשה (גני תקווה 2002), כ- 500 יחידות דיור כאשר קיימת הפרדה במקור בין צואין לבין מים אפורים, ובניית פארק לתושבי השכונה והסביבה וניצול מי הקולחים להשקיית ולברכות נוי.

יזום הובלת פרויקט טפטוף טמון בקולחים להשקיית ירקות להגדלת שטחי השקיה והגדלת סל הגידולים (לפיו הותקנו התקנות להשקיה בקולחים).

ייזום ומרכז קורסי השתלמויות באוניברסיטה הפתוחה בנושאי מים, ביוב וכלכלה סביבתית.

השתתפות בוועדות

נציג שר הבריאות בוועדות סטטוטוריות על פי חוק התכנון והבניה

יו"ר ועדת הביוב המחוזית, בודק ומאשר תוכניות אב למים וביוב, תוכניות מפורטות וכו'.

נציג שר הבריאות בוועדה המחוזית לתכנון ובנייה מחוז המרכז.

נציג המשרד בוועדות המקומיות לתכנון ובנייה.

חבר בוועדת מעקב למכון טיהור השפכים גוש דן והשבתם.

נציג משרד הבריאות כחבר בוועדת השיפוט הארצית של מנהלת הביוב מיום היווסדותה ועד פרישתו.

חבר בוועדה הארצית לקולחים (עד פרישתו), משרד התשתיות.

חברת תהל מהנדסים יועצים בע"מ מנהל אגף הנדסת הסביבה

ניהול פרויקטים בנושאים :

סקרי סיכונים

טיפול בשפכים תעשייתיים

ניטור ובקרת איכות מי שתייה

ניטור קרקע ממזוהמים כימיים, תסקירי השפעה על הסביבה

פתרונות לזיהומים מדליפות בקווי דלק (טנזניה וזמביה – אפריקה)

ליווי מפעלים להסמכה לתקן ISO 14000.

כלכלה : כמנהל האגף, נדרש ידע בכל הקשור לשיקולים ולניתוחים כלכליים הקשורים בכדאיות

פיתוח ותחזוקת פרויקטים עתירי משאבים.

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרטגי

ניהול עובדים - ניהול צוות עובדים שעסק בפרויקטים בכל התחומים של נושאי מים ואיכות הסביבה. ניהול ובניה של עבודות בתחומים מגוונים כגון מציאת פלחי שוק, ניהול פרויקטים בחו"ל, קשרים עם לקוחות ועבודה בחו"ל.

עצמאי 2003 - 2017

מים, טיוב בארות, טיהור שפכים, קולחים, מים אפורים תכנון אסטרטגי ויעוץ בתחומים אלו לרשויות, משרדי ממשלה, חברת מקורות, תאגידי מים ופרטיים. כתיבת סקרים וחקירות הידרולוגיים-סביבתיים לבארות מי שתייה (בשיתוף עם הידרולוג), עריכת סקרים "תברואי", "תברואי מניעתי", "תברואי חקירת". יועץ לוועדה המחוזית לתכנון ובניה - מרכז בתחומי מערכות תוכניות מים, תוכניות ביוב, תוכניות קולחים, אזורי תעשייה, מערכות הנדסיות וניתוח דרכי קבלות החלטות בפרויקטים עתירי משאבים (2009-2004).

ייזום שימוש במים אפורים במדינת ישראל (פרויקט ראשון בארץ במרכזי ספורט 1994), יזום שימוש במים אפורים בשכונה ירוקה המוקמת בגני תקווה (השכונה הגדולה ביותר בארץ בשימוש במים אפורים) ואחרים. יזם הקמת ועדה מקצועית לבניית "הנחיות חלופיות למים אפורים" (הוצג והוגש לשר הבריאות ביום 25.3.2009 הונחה כהצעת חוק על שולחן הכנסת (27.7.09), אושרה בוועדת שרים לענייני חקיקה ובכנסת בקריאה טרומית (יולי 2010), יו"ר (משותף) בוועדת תו תקן למים אפורים במכון התקנים (2011- יצירת התקן הושלמה באפריל 2014), חבר ב"קואליציה למים אפורים".

יועץ בטיוב בארות אשר במהלך מעל עשר שנים ערכתי עשרות רבות של סקרים תברואיים לבחינת היתכנות החזרת קידוחים שנסגרו לפתיחתם לאספקת מי שתייה. יועץ ומלווה פרויקטים לניצול קולחים במגזר החקלאי, חוות דעת משפטיות בנושאי מים, חמת גדר, עורך סקרים הנדסיים תברואיים למקורות מים, טיפול בשפכים תעשייתיים, ניקוז, הצפות, חמת גדר, הדן המערבי, קידוחים, השקיה בקולחים בחלקות א' במושבים, מים תרמו מינרלים, פרויקט הבטחת איכות מי השתייה במדינת ישראל (פרויקט משותף עם חברת תהל), יועץ לרשות להסמכת מעבדות משרד התמ"ת (מים ושפכים), ניתוח אירועי מים (קריית מוצקין – אפריל 2011), נריה (יולי 2011), חוות דעת בנושאי רדיוס מגן של בארות, השוואת איכויות מי ברז לעומת מים מינרלים לנביעות (ספטמבר 2011), ניתוח באם מים משופעלים הם מי שתייה (ינואר 2012), התייחסות למיקום אתר התפלה

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרטגי

(יולי 2012), ניתוח מקרים של הופעת "מים אדומים" (מאי 2011), עריכת פיילוט להטמעת מערכת UV בבאר בתאגיד מים בבת-ים (2013), בחירת שיטת טיהור ומתכנן לשדרוג מט"ש דרום השרון המזרחי (110 מליון ₪), בחירת פתרון בין מספר מציעים לטיפול בשפכים תעשייתיים (רמת חובב 2013-2014), פעילות מט"ש (2013), קנסות "שפכים תעשייתיים אסורים" (2013), שפכים תעשייתיים רעילים מוסך עכו (2016), שפכים תעשייתיים ממוסכים אזור תעשייה ראש העין (2016), בארות קריית חיים (2016), סקרי בארות כפר הדר, גבעת חן (2016), חיובי מים עודפים בתי אבות בתי מגורים ואחרים.

מומחה לבית המשפט, למערכת טיפול בשפכים תעשייתיים (2011), הצפה של בית מגורים בנתניה (2013), לזיהום מי ים ממט"ש (2013), הימצאות קורוזיה קשה בבניה חדשה בשכונת מגורים (2014), הצפה בשכונת עין התכלת בנתניה (2016), קביעת ביב פרטי לביב ציבורי במבן גדול בירושלים (2015), הצפה בטירה במגרשים חקלאיים ותעשייה (2016), הצפה מתחנת שאיבה כפר קאסם (2016) ואחרים.

בוררות, גישור ופישור בין רשויות מקומיות ואזוריות בקשת רחבה של תחומי הנדסת המים והביוב והסביבה (מט"ש ברנר – קריית עקרון, מ.א. לב השרון-מ.א. חוף השרון, מ.א. דרום השרון – גלגוליה, רעננה – גבעת חן, קיבוץ רמת הכובש – חברת ההשבה לקולחים דרום השרון ואחרים) במהלך 12 שנים פעיל חברתי באופ אינטנסיבי (פגישות בוועדות הכנסת, ראשי רשויות מקומיות, תאגידי מים והביוב, מנכ"לי ושרי הבריאות ועובדיה, וכד') לביטול ההפלרה במדינת ישראל (כמשימה פעיל חברתית כפרו-בוננו).

חוות דעת לבג"ץ כנגד המשך ההפלרה. החלטת בג"ץ "התחייבות המדינה כי בתוך שנה תופסק הפרקטיקה של הוספת פלואוריד למי השתייה" בתאריך 26.8.2014 בוטלה פרקטיקה ההפלרה במדינת ישראל.

הוראה - בנושאי מים, שפכים, קולחים, כלכלה סביבתית ואיכות סביבה

ביה"ס לאחיות, תואר שני: בבתי החולים סורקה באר שבע, ולפסון חולון ובלניסון פ"ת, מה"ט (מחבר בחינות, בוחן עבודות גמר ומנחה). הפקולטה ברחובות.

ריכוז קורסים באיכות סביבה (מים, ביוב, קולחים) באוניברסיטה הפתוחה, מדרשת רופין, השתלמויות לעובדי חברת מקורות.

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרטגי

בית ספר להנדסאים ותברואנים, מרכז הדרכה משרד הבריאות בתל השומר (מים, ביוב, קולחים, תכנון ובניה, כלכלה סביבתית).

בעבר (במהלך כ- 10 שנים) מחבר מבחני מה"ט (הנדסאי משרד התמ"ת), מנחה ובוחן בנושא תכנון מערכות מים ושפכים עירוניים ותעשייתיים.

השתלמויות וסידורים מקצועיים בחו"ל

הולנד שוודיה (1988) - לימוד מערכות טיוב איכות מי שתייה (טיפול במים עיליים), פתרונות למערכות סביבתיות עירוניות, אתרי אשפה, שפכים תעשייתיים, מכוני טיהור.

פינלנד (1992) – טפול בניהול מערכות מים וביוב, מערכת G.I.S (בעקבות זאת ייזום הכנסה והטמעה של G.I.S, במערכת משרד הבריאות, שהיה בין החלוצים מבין משרדי הממשלה).

זמביה טאנזניה (1996) – לימוד והנחיות למניעת זיהום מקו דלק גולמי בצנרת לאורך של 1700 ק"מ

הולנד (1998) – לימוד מערכת הגנה על קידוחי מי שתייה. בהמשך הגיע לידי ביטוי בבניית תוכנית מחוזית (מח/ 161), לשימור מי תהום אסטרטגי.

אטלנטה פלורידה (2001) – לימוד נושאי טיפול מתקדם בשפכים עירוניים והשבת קולחים להשקית לכלל הגידולים כולל שטחים ציבוריים. נמצא בשלבים מתקדמים לקידום הנושא והטמעתו.

ווינגטון (2002) – לימוד דיווח איכות מי שתייה לציבור הרחב. הטמעת הדיווח הראשונה שנעשתה בארץ בעיר הוד השרון (יזמתי וערכתי).

ירדן (2007) – השתתפות בכנס אזורי בשימוש במים ובקולחים.

יוון (2008) – לימוד נושא הפרטת המים בתאגיד המים בעיר אתונה (מספק מים לארבעה וחצי מיליון תושבים)

אנגליה (2008) – בחינת מתקן לטיהור מים אפורים באמצעות סינון.

אנגליה (2009) – בחינה ולימוד מערכת טיפול מכוני טיהור למקומות מרוחקים וקטנים ומערכת טיפול במים אפורים באמצעות פילטר כימי.

ניסיון אישי וידע המקצועי

במהלך שנות פעילותי המקצועית היו נושאי איכות המים בגופי מים שונים ונושא טיהור שפכים והשבת הקולחים, בין הנושאים המרכזיים בהם עסקתי במסגרת תפקידי במשרד הבריאות (מהנדס

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרטגי

מחוז המרכז והדרום). במסגרות אלו, זכיתי להכיר מקרוב ולעסוק בבעיות המים לסוגיהם, במדינת ישראל, לאורך תקופה של כ- 30 שנה.

אחריותי המקצועית הייתה הן מהאספקטים של תכנון משאבים והן מהאספקטים של תברואה ופיקוח תברואי כולל אחריות על בדיקה ומתן אישורים לבארות מים והשקיה בקולחים בהתאם לפקודת בריאות העם והכללים שהוצאו מכוחה. במסגרת העבודה ערכתי מספר רב של סקרים על אזורי תעשייה ושפכים תעשייתיים ובמשך שנים רבות הייתי נציג משרד הבריאות בוועדה בוועדת הביוב הבין משרדית, במנהלת הביוב.

במסגרת עבודתי לאורך השנים נטלתי חלק פעיל בטיפול באירועי מים רבים (מים שפירים, שפכים וקולחים), הן בשגרה והן בעיתות חירום. העבודה בוצעה תוך פיקוח על הפעולות של איתור תקלות ומפגעים ודיגום מים לצורך איתור גורמי התקלה התברואית וביצוע סקרי התברואה והפעולות המתקנות הנדרשות תוך שת"פ עם הרשויות ועם הבעלים והמפעילים של מפעלי ואתרי המים למיניהם מחד והגנה על בריאות הציבור מאידך. המידע שהצטבר באירועי המים שריכזתי שימש לבניית מערכי פעולה באירועי חירום. לאור הידע והניסיון המעשי הרב שצברתי בשנות עבודת שטח רבות, נתבקשתי לעסוק גם בהוראה והדרכה של נושאי מקצוע המים למיניהם, במכללות ובמרכז ההדרכה של משרד הבריאות והדרכתי דורות של תברואנים הנדסאים ודוגמי מים מקצועיים.

פעילות חברתית

בשנת 2003 פרשתי לגמלאות ממשרד הבריאות, ומאז אני פעיל חברתי בתחומי בריאות הציבור, ובין היתר בנושא הפלרת מי השתייה. בכובעי זה, סייעתי בידיו של יעקב גורמן במאבקו נגד הפלרת מי השתייה, השתתפתי בישיבות של ועדות הכנסת בנושא זה, התכתבתי עם רשויות הבריאות, הגנת הסיבה, תאגידי מים וביוב ורשות המים, הגשתי תלונה במשטרה נגד בנימין נתניהו, שר הבריאות כתוארו אז, ויעקב ליצמן, סגן שר הבריאות כתוארו אז, ואני מגיש חוות דעת זו מבלי לקבל כל תמורה כספית בעבורה.

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרטגי

חוות הדעת

א. מהי חומצה פלואורוסיליצית, וכיצד החלה הפלרת מי השתייה בישראל?

1. מקורה של "חומצה פלואורוסיליצית", המשמשת להפלת מי השתייה, היא בפסולת כימית של מפעלי דשנים ופוספטים. החומצה נוצרת כתוצאה מהגבת חומצה גופריתנית לסלע הפוספט. לפלואוריד נלווים חומרים מסוכנים כגון ארסן, זרחן, קדמיום, כרום, כספית, ניקל, עופרת, אורניום וחומרים רדיואקטיביים נוספים.

א. בתוספת השנייה לחוק החומרים המסוכנים, התשנ"ג - 1993, חומצה פלואורוזורית ומלחיה הם רעל שצריך לעבור טיפול מיוחד (מסי 81-82 ברשימה) (להלן: "חוק החומרים המסוכנים").

ב. בתקנות החומרים המסוכנים (סיווג ופטור), התשנ"ו - 1996, חומצה פלואורוסיליצית אמורה להיות מושמדת באתר פסולת מיוחד (להלן: "תקנות החומרים המסוכנים").

2. הפלרת מי השתייה בישראל החלה עם בואו של דר' קלמן לישראל עם "הבשורה" של מניעת עששת על ידי הוספת חומצה פלואורוסיליצית למי השתייה. מערכת ההפלה הראשונה בישראל הוקמה כפיילוט בקיבוץ עין החורש בשנת 1983. ביום 2.11.1998 אישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת החדרת פלואור למי השתייה. הדיון בוועדה היה בנוכחות היו"ר מ. לוי וח"כ ס' לנדבר. הישיבה החלה בשעה 10:30 והסתיימה בשעה 10:50. אחר מתן האישור, אמר מנכ"ל משרד הבריאות, פרופ' גבי ברבש: "בשעה טובה. שתדע לך, חבר הכנסת מקסים לוי, זו החלטה היסטורית במדינת ישראל. במשך עשר שנים ניסו לעשות את זה, זו ממש החלטה היסטורית".

* פרוטוקול ועדת העבודה והרווחה של הכנסת מצורף כנספת "1"

3. החדרת חומצה פלואורוסיליצית קיבלה "הכשר" בשנת 2003 בתקן ישראלי 5438, חלק 4 כימיקלים לטיפול במים, שקובע את הרכב תמיסת "חומצה פלואורוסיליצית" (חומצה הקסא- פלואורוסיליצית), ככימיקל לטיפול במים המיועדים לשתייה. התקן זהה לתקן האירופאי August 2001 EN 12175. בשנת 2011 עבר התקן רביזיה. לתקן הישראלי צורפה

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרוטגי

הערה שאינה בתקן האירופאית (מהתקן האירופאי BS EN EN 12175) המציינת במפורש: "פרמטרים כימיים ואינדקטורים אחרים אינם רלוונטיים ב - acid hexafluorosilicic היות והם אינם קיימים בחומר הגלם המשמש בתהליך הייצור. לערכים פרמטריים של acid hexafluorosilicic על תכולת עקבות מתכות במי שתייה ראה { 1 }. (להלן: "תקן

ההפלה")

* עמוד הכותרת וטבלת פרמטרים כימיים מתוך תקן ההפלה מצורפים כנספח "2" בעמוד 5 ו-6 לתקן ההפלה ב"הערה 1" נאמר, כי התקן הישראלי יהיה על פי **תקנות בריאות העם (איכותם התברואית של מי שתייה)**, התשל"ד - 1974, על עדכוניהן (להלן: "תקנות בריאות העם"). בדיקות החומצה היו צריכים להיעשות על פי התוספות הראשונה, השנייה, החמישית והשישית. התקן הישראלי לפיו מוחדרת "החומצה פלואורוסיליצית", מחייבת בדיקת איכות על פי תקנות בריאות העם ולא רק על 8 הפרמטרים. התקן הישראלי של תקנות מי השתייה מגדיר את בדיקות מיקרוביאליות, כימיות ורדיואקטיביות. בבדיקת כימיה מלאה נבדקים מעל למאה חומרים כימיים המהווים מזהמים פוטנציאליים. בדיקה לכימיה מלאה נעשית על פי התקנות למקור המים - הוא באר או מקור מים עיליים, התדירות נמוכה - אחת לשש שנים כאשר האיכות המים תקינה.

בדיקות מים במערכת אספקת המים לצרכן נעשות ברשת המים לאחר השאיבה מהבאר. הבדיקות הן "כימיה מצומצמת": עכירות, טריהלומתנים, ברזל, אבץ, עופרת, כרום, פתאלאטים במערכות פלסטיק בלבד אחת לשלושה חודשים. ההפלה נעשית על רשת המים. על פי התקנות, ברשת המים אין ולא מתבצעת בדיקה ל"כימיה מלאה". לאחר תהליך ההפלה, לא נבדקת איכות מי השתייה לאחר החדרת חומרים רעילים.

באישור מיום 6.7.2003 להפלת מי השתייה נקבע: "חידוש אישור לשימוש בחומצה פלואורוסיליצית לתשומת לבכם, מי השתייה המטופלים יהיו באיכות המתאימה לריכוזים שנקבעו בתקנות בריאות העם (איכותם הבריאותית של מי השתייה)". (להלן: "אישור

ההפלה")

* אישור ההפלה מיום 6.7.2003 מצורף כנספח "3" מכון התקנים מבצע בדיקות רק ל- 8 פרמטרים כימיים בלבד, בעוד שעל פי תקן ההפלה ואישור ההפלה היה עליו לערוך את בדיקת הכימיה המלאה הנ"ל. בדף תוצאות הבדיקות

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרטגי

נאמר: התאמת סעיפים לדרישות התקן הישראלי ת"י 5438 חלק 4 (2003) כימיקלים לטיפול במים המיועדים לפי נת"מ סעיף 4.2.1 במסגרת פיקוח תו-תקן, מס' היתר 35095. מסקנה: המוצר מתאים לדרישות התקן בסעיפים שנבדקו בלבד.

* טופס דוגמא לתוצאות בדיקת מכון התקנים מצורף כנספח "4"

ב. מידע סטטיסטי 2004 - 2014

4. ברבעון "פעולות ופרסומים סטטיסטיים חדשים בישראל" מאת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בחוברת מס' 136 מחודש אפריל 2004 התפרסם המאמר:

Feingold, G.; Setcos, J.: Oral Health in Israel: A Review of Surveys Over Several Decades "The Journal of the Israel Dental Association", 21: 3 (July 2004), pp. 15-21.

"אוכלוסיית ישראל מורכבת מקבוצות מוצא שונות, ועקב כך קיימות בקרב האוכלוסייה בעיות שיניים מגוונות. במהלך השנים נערכו בישראל סקרים בתחום בריאות הפה. במאמר נסקרים ממצאי סקרים אלה. נמצא, כי המגמה הכללית ב-50 השנים האחרונות היא של עלייה בשיעורי הימצאות העששת, במיוחד במקומות שבהם הוסף פלואוריד למים או שהיה בהם פלואוריד טבעי. בקרב כמה קבוצות עולים גדולות נמצא צורך בטיפול דנטלי מקיף. כמו כן, נמצא כי בקרב קבוצות אלו ישנה רמה נמוכה של מודעות וחינוך לבריאות הפה. המסקנה היא, כי יש לקדם צעדים לחיזוק מערך בריאות הפה ובמיוחד בתחום המניעתו."

בשנת 2009 בוצע "תיקון" ודווח: "כי חלה עלייה בשיעורי עששת עד שנות ה-80 ואילו בשני העשורים האחרונים ניכרת מגמה של ירידה, במיוחד במקומות שבהם הוסף פלואוריד למים או שהיה בהם פלואוריד טבעי." בעקבות מחאות "חובבי האמת המדעית", תוקן העיוות האורוליאני, ובשנת 2010 והוחזרו הממצאים שהתפרסמו לראשונה לאתר. היום באתר נגלה, כי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, "חזרה" למקור כפי שנכתב לראשונה על ידי המחברים!

5. בשנת 2014 פורסם מחקר עבור משרד הבריאות ע"י המכון הלאומי לחקר שירותי הבריאות ומדיניות הבריאות. עיון בתוצאות המחקר מעלה, כי בשנת 2002 היה שיעור העששת 54%, כי בשנת 2014 היה שיעור העששת 63%. המשמעות היא, כי בתקופה שהייתה הפלרה חובה

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרטגי

בישראל 2002 – 2015 גדל מספר החולים ב- 16.6%.

6. מנתוני ארגון הבריאות העולמי עולה, כי בעולם יש ירידה בעששת בשנים האחרונות, וכי אין הבדל בין מדינות המפלירות את מי השתייה לבין מדינות שאינן מפלירות את מי השתייה.

* תרשים גרפי מצורף כנספח "5"

מאות מחקרים מציגים את נזקי הבריאות כתוצאה מההפלה: פגיעה בתפקוד בלוטת התריס, הצטברות מתכות כבדות בגוף האדם, פלואורוזיס, סרטן העצמות, נזקים כרומוזומליים, פגיעה במערכות העיכול והעור, פגיעה בפעילות אנזימים רבים, ארטריטיס פגיעה ביכולות קוגניטיביות, ירידה ברמת משכל.

ג. עמדת ד"ר שלמה זוסמן, מנהל אגף בריאות השן במשרד הבריאות 2006 - 2016

7. ד"ר שלמה זוסמן, מנהל אגף בריאות השן במשרד הבריאות מתנגד להפלה:

א. ביום 21.6.2006 בוועדת העבודה והרווחה והבריאות אמר:

"עכשיו אני צריך לגלות לכם עוד משהו, לא צריך פלואוריד כדי למנוע עששת. לא תוכלו סוכר, לא יהיה עששת... חשוב שתדעו עוד דבר. פלואוריד זה לא חיסון, הוא לא מחסן את האדם נגד עששת... מה זה אומר, גם אם תשתה מים עם פלואוריד בריכוז האופטימלי ותאכל סוכר מעבר ליכולת של הגוף לספוג לא יעזור שום דבר, תהיה לך עששת. וגם ההיפך נכון, לא תאכל סוכר בכלל, אתה לא צריך את הפלואוריד."

ב. ביום 8.4.2013 בדיון בפני שרת הבריאות אמר:

"כאשר אוכלים סוכרים ושתיים מים עם פלואור - עדיין תהיה עששת. ילדי אתיופיה שהגיעו לארץ נהנו מאפס חורים בשיניים אך אחרי שנתיים הם הגיעו לרמת מספר החורים כמו בארץ בשל השינוי התזונתי. אצל אחוז מסוים של ילדים יופיעו כתמים בשיניים כתוצאה מההפלה (פלורוזיס)."

ג. ביום 24.6.2014 בוועדת הפנים והבריאות אמר:

"אני מנהל את האגף לבריאות השן במשרד הבריאות. הזכירו את שמי וציטטו אותי בנושא של עששת וצריכת סוכר. אני עומד מאחורי הדברים שאמרת אז ושציטטו אותי. אם לא נאכל סוכר, לא תהיה עששת. זו עובדה מדעית."

ד. ביום עיון באוניברסיטת חיפה 10.2.2016 ברך הח"מ את ד"ר זוסמן על כנותו

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרטגי

באמירותיו בוועדות השונות כי באם נאכל סוכר ונשתה מים עם פלואור יהיה לנו עששת, השיב "אני תמיד אומר את האמת". באותו מעמד ביקש ממני ד"ר זוסמן להוסיף ולומר: "ההפלרה נעשית כבר 65 שנים בעולם, הפלרת מי השתייה היא השיטה היעילה, השוויונית, והזולה ביותר למניעת מחלת העששת".

ד. הליכים משפטיים והליכי חקיקה

8. בג"ץ 02/4529 - בשנת 2002 הוגשה עתירה לבית משפט נכבד זה, בג"ץ 02/4529 מרכז השלטון המקומי, עיריית הרצליה, אדם טבע ודין נ' משרד הבריאות והמשרד לאיכות הסביבה, לצוות על הפסקת ההפלרת מי השתייה, ונפסק:

"בעצת בית המשפט חזרו בהם העותרים מן העתירה, תוך שמירת זכותם לשוב ולפנות לבית המשפט בנושא העתירה, אם המעקב אחרי תוצאות הפעלתן של התקנות נשוא הדיון יקים להם עילה לכך. אנו מניחים, שעם הפעלת התכנית נשוא התקנות יופעלו על ידי המשיבים מנגנון מסודר למעקב אחר תוצאות ההפעלה ומאגר נתונים פתוח לציבור. לבקשת העותרים ובהסכמת המשיבים אנו מוחקים את העתירה ללא צו הוצאות".

9. הצעת חוק לביטול ההפלרה של ח"כ מגלי והבה - בשנת 2011 הגיש ח"כ מגלי והבה הצעת חוק לביטול ההפלרה, וזו נחתמה בידי 57 חברי כנסת מכל סיעות הבית. הצעת החוק לא התקבלה ברגע האחרון בגלל משמעת קואליציונית. בכתבה "המאבק על ביטול הפלרת מי השתייה בישראל: אתיקה בריאות וסביבה", מאת דר' אלי הר-לב, דר' דניאל מישורי ואהוד לשם, פורסם בירחון הנדסת מים, נקבע, כי בריאות השן לא הייתה הטעם להפלרת מי השתייה.

* המאמר מצורף כנספח "6"

10. דוח מכון המחקר והמידע של הכנסת - במאי 2011 פרסם מכון המחקר והמידע של הכנסת דוח, ובו נכתב:

"יש הרואים בהפלרה תהליך ידידותי לסביבה, מכיוון שהכימיקלים שבהם משתמשים בתהליך זה (חומצה פלואורוסיליצית) הם תוצרי לוואי של ייצור תעשייתי

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרטגי

של דשנים זרחניים. לפיכך בזכות ההפלה קטנה כמות הפסולת הרעילה לטיפול."

דוח מכון המחקר והמידע של הכנסת מצורף כנספת "7"

*

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרטגי

11. בג"ץ 12/8173 והתחייבות המדינה לבית המשפט העליון - בשנת 2012 הגיש יעקב גורמן עתירה לבית המשפט נכבד זה בבקשה ליתן צו האוסר על הפלרת מי השתייה.
- ביום 8.4.2013 כינסה יעל גרמן, שרת הבריאות דאז, את צמרת משרדה המקצועי ושורה ארוכה של רופאים. העותר והח"מ נכחו באותה ישיבה. לאחר שהשרה למדה את נושא הפלרת מי השתייה, אימצה ביום 11.4.2013 את מסקנות "ועדת עדין" לביטול חובת ההפלרה.
- * פרסום במעריב מצורף כנספח "8"
- ביום 29.7.2013 התקבלה החלטה בבג"ץ 12/8173 :
- "רשמנו לפנינו את התחייבות המדינה כי בתוך שנה תופסק הפרקטיקה של הוספת פלואוריד למי השתייה."
12. דיון בוועדת העבודה והבריאות בכנסת - ביום 24.6.2014 התקיים דיון בוועדת העבודה והבריאות בכנסת, ושר הבריאות, המשיב בעתירה זו, ניסה לבטל את החלטת המדינה ומשרד הבריאות שאושרה בבג"ץ 12/8173. דבריו של דר' שלמה זוסמן, מנהל אגף בריאות השן במשרד הבריאות הובאו בסעיף 3 לעיל.
- * עמוד הכותרת ועמוד 21 מתוך הפרוטוקול מיום 24.6.2014 מצורפים כנספח "9"
13. הודעת שר הבריאות - במרץ 2015 הודיע יעקב ליצמן, סגן שר הבריאות כתוארו אז, כי בכוונתו להחזיר את חובת הפלרת מי השתייה. לנוכח הודעה זו, הגיש הח"מ תלונה במשטרה בחשד לעבירה על סעיפים 262 ו-221 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977; בחשד לעבירה על סעיף 20 לחוק המים, תשי"ט - 1959; בחשד לאי עמידה בתקנות ההפלרה; בחשד להפרת תקנות בריאות העם; בחשד להפרת אישור ההפלרה.
- במועד כתיבת חוות דעת זו, התלונה עדיין נבדקת בפרקליטות המדינה!**
- * התלונה ללא נספחיה מצורפת כנספח "10"
- * הודעת פרקליטות המדינה מיום 15.1.2017 מצורפת כנספח "11"
14. עמדת רשות המים ואיגוד המים הישראלי - ביום 5.7.2015, לקראת הדיון בוועדת העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת, כתבה עו"ד חנה פרנקל, היועצת המשפטית של רשות המים, לשר הבריאות, כי השר רשאי להתקין תקנות על פי סעיף 52ב(א)(1) **לפקודת בריאות העם**,

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרטגי

1940, לשם שיפור איכות המים ולא לשם כפיית תרופה.

* תגובת עו"ד פרנקל מצורפת כנספח "12"

ביום 11.2.2016 הודיע אינג' אלכסנדר קושניר, מנהל רשות המים, לדוד אמסלם, יו"ר ועדת הפנים והגנת הסביבה, על דבר התנגדות רשות המים להחזרת ההפלרה.

* הודעת אינג' קושניר מיום 11.2.2016 מצורפת כנספח "13"

ביום 6.12.2015 הודיע אינג' אברהם ישראלי, נשיא איגוד המים הישראלי (אג"מ), לוועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת על התנגדות האיגוד להחזרת ההפלרה. המסמך עבר בקרת עמיתים.

* הודעת אינג' ישראלי מיום 6.12.2015 מצורפת כנספח "14"

ה. "עקרון ההיזהרות המונעת" והפרתו בידי שר הבריאות

15. "עקרון ההיזהרות המונעת" קובע, כי כאשר קיים חשד שפעולה או מדיניות כלשהי גורמת לנזק או יוצרת סכנה לציבור או לסביבה, במקרה שאין ראיות מדעיות מספיקות על מנת להראות שהפעולה או המדיניות אכן מזיקה או מסכנת, אזי נטל ההוכחה חל על יוזם הפעולה ויש להימנע מפעולה כזו כל עוד טרם הוסר החשש המקורי.

מטרת עיקרון הזהירות המונעת היא לאפשר לקובעי מדיניות לקבל החלטות, שבהן ייתכן נזק כתוצאה מאחת החלטות, בתנאי אי ודאות לגבי אפשרות קיום הנזק או היקפו בשל היעדר מידע מדעי. העיקרון מבוסס על מחויבות חברתית להגנה על הציבור מפני נזקים אפשריים, שהחשש מהם מוסר רק בעקבות הצטברות ממצאים מדעיים. בחלק ממערכות המשפט, כמו זו של האיחוד האירופי, עקרון הזהירות המונעת הוא עקרון משפטי מחייב.

א. ביום 16.11.2016 בכנס רגולציית איכות המים בישראל באוניברסיטת בר אילן הרצה פרופ. אורן פרוז על "עקרון ההיזהרות המונעת ויישומו, הצגת הרקע לדיון בדוגמת רמת השרון". מהדברים שנאמרו על משמעות עיקרון ההיזהרות המונעת, החזרת הפלרת מי השתייה נוגדת את עיקרון ההיזהרות בידי משרד הבריאות.

ב. בבג"ץ 07/10069 פיתוח הגליל אגודה שיתופית חקלאית בע"מ נ' משרד הבריאות, הוגשה עתירה על פסילת מי הדן המערבי לשמש כמי שתייה אחרי טיפול, טען משרד הבריאות בתשובתו ל"עיקרון ההיזהרות המונעת", ולהלן מספר מובאות:

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרטגי

סעיף 17 - עקרונות המניעה השקולה... הכרה כי מניעת מחלה עדיפה עשרות מונים על פני הטיפול בה.

סעיף 36 ד - יש לפסול את המקור בשל הזרמת מים מזוהמים מגידול... שכן חשש ממשי מפני גורמים שלא מצויים בתקנות היום לגביהם יש ליישם עיקרון הזהירות, במיוחד שמדובר במצרך יסוד הנמצא בשימוש יום יומי של צרכני המים לאורך שנים.

סעיף 36 י - יש להימנע מהכנסת חומרים אלה אל מקור מים לשם הזהירות המונעת.

סעיף 36 יג - אי התרחשותו של אירוע אפדימיולוגי חריג בקשר למי הדן המערבי אינו שולל את מסקנת פסילת המקור.

סעיף 36 יד - עיקרון הזהירות מצדיק... אין מקום להמר על בריאות האוכלוסייה עד להוכחת נזק לבריאות מגורמי הזיהום לאחר שנים רבות.

סעיף 37 - לאשר מקור מים חשוד בזיהומים... לחכות, לקוות ולראות לאורך שנים... עמדתנו והמלצתנו היא כי יש לפעול לפי עיקרון ההיזהרות.

סעיף 49 - גם מים שישנו חשש ביחס לבטיחותם לציבור, אפילו החשש אינו מוכח מדעית על תום, עלולים להיחשב כמים בלתי ראויים לשתייה.

סעיף 50 - תכליתה של התקנה להגן על בריאות הציבור מפני נזקים אפשריים משתיית מים, בשים לב שמדובר במוצר יסוד המשמש את כל הציבור בישראל באופן יומיומי, ולפיכך היקף הנזק האפשרי משתיית מים בלתי בטוחים וחומרתו עלול להיות אדיר, והזהירות בבריאות הציבור מתחייבת מאליה.

סעיף 56 - לב החלטת המשיב נסמך על מדיניותו המקצועית כי יש לפסול או לסרב לאשר מקור מים כשיש גורם זיהום בסביבה, מפאת סכנות אפשרויות לציבור משתיית מים כאלה, יהיו אשר יהיו תוצאות המדידות שייערכו בהם לפי הידע הקיים... כל אלה יוצרים חשש וחסר וודאות לגבי הנזקים העתידיים לבריאות האדם ולגבי השלכות מחשיפה מצטברת לתרופות שהומסו במים, נושא המצוי במחקר בעולם.

סעיף 64 ב - אין מקום להמר על בריאות האוכלוסייה עד להוכחת נזק לבריאות מגורמי הזיהום בעוד שנים רבות, במהלכן עלולים להיפגע, בינתיים אנשים.

סעיף 69 - החשש העיקרי הוא השלכות מצטברות בלתי רצויות של המים על בריאות הנחשפים להם באופן שלא יבלוט באירוע אפדימיולוגי רחב היקף, אלא בתחלואה

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרטגי

- כרונית, נזק מצטבר או אירועים בהיקף קטן יותר, ובכל אלה הקשר הסיבתי למים כלל לא יזוהה והמקרים לא ידווחו למשרד הבריאות כנובעים ממי שתייה.
- ג. משרד הבריאות מצא, כי בחלק ממכונות הקפה יש עופרת מסוכנת לבריאות הציבור, וכתב, כי מטעמי זהירות מונעת הוא ממליץ להפסיק בשתיית קפה ממכונות מוסדיות.
- * גף מהעיתון "ישראל היום" מיום 18.1.2017 מצורף כנספח "15"
16. באתר www.fluorideresearch.org במאמר 50 Reasons to Oppose Fluoridation, משנת 2012 נפרשות 50 סיבות להתנגדות להליך הפלרת מי השתייה.
17. מבדיקת נתונים שנעשתה באירופה לגבי מחלת הסרטן התגלה, כי באירלנד המדינה היחידה בה יש הפלרת חובה, רמת התחלואה בסרטן גבוהה יותר מאשר באירופה שאינה מפלירה.
- * תרשים גרפי מצורף כנספח "16"
18. בת"צ 24306-04-13 יעקב גורמן נ' מקורות חברת המים בע"מ, טענה הנתבעת, כי היא ממלאה אחר הוראות תקן ההפלרה, צירפה אותו, אולם השמיטה ממנו את "הערה 1", המחייבת את ספק המים לעמוד בדרישות תקנות בריאות העם.
- במאי 2007 דיווחה מקורות:
- "החודש היו הפרעות בהפלרה בגלל שיבושים באספקת החומצה פלואורוסיליצית השיבושים נבעו מהופעת צבע צהבהב בחומר הגלם של דשנים אשר פסל אותו משימוש להפלרה. עקב כך היו שיבושים בהפלרת מי המוביל בנטופה, במרחבים."
- ביוני 2008 דיווחה מקורות:
- "משקע לבן במתקני ההפלרה... ישנן מספר בעיות המחייבות פתרון במתקני ההפלרה כגון דליפות מריתוכי פלסטיק ביציאה מהמיכל החודשי, משקע לבן על הקירות והציודים, ובעיות בפיקוד. הבעיות נבדקות ויוצעו פתרונות."
- ביולי 2008 דיווחה מקורות:
- "צופת לבנה במתקני ההפלרה במרחב מרכז מתקני ההפלרה במרחב מרכז צופו בשכבה לבנה ואנו מנסים למצוא את הגורם לכך. נלקחה דגימה מהמשקע ונשלחה לאנליזה הניסויים בתיאום עם דשנים ספק החומצה פלואורוסיליצית."
- * דיווחי מקורות מצורפים כנספח "17"

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרטגי

19. בדוח שנתי 2007 דיווח משרד הבריאות :
- "החל ממרץ 2007 החלו להיפסל אצוות של החומצה בשל שינויים תהליכיים שגרמו להופעת גוון בחומצה, עובדה שפגעה בהפעלת כל המתקנים בארץ עד שבסוף השנה ניתן פתרון טכני המונע את הצבע בחומצה."
- * העמוד הרלוונטי מדוח שנתי 2007 של משרד הבריאות מצורף כנספח "18"
20. ביום 27.5.2009 נערכו שתי בדיקות מטעם "ערוץ 1" ל"כימיה מלאה" בהוד השרון ע"י דוגם מוסמך ומעבדה מוסמכת. תוצאות הבדיקות :
- במי באר לא מופלרים : ריכוז הפלואור 0.1 מג"ל ריכוז הפתלאטים 5 מקג"ל.
- בחיבור מקורות מופלר : ריכוז הפלואור 0.7 מג"ל ריכוז הפתלאטים 86 מקג"ל.
- ריכוז הפתלאטים במים המופלרים היה פי 10 מתקנות בריאות העם.
- * תוצאות בדיקת המים הלא מופלרים מצורף כנספח "19"
- * תוצאות בדיקת המים המופלרים מצורף כנספח "20"
- המידע הועבר למשרד הבריאות ואף פורסם בירחון הנדסת מים.
- * הפרסום בירחון הנדסת מים מצורף כנספח "21"
21. בשנת 2007 הוגש לשר הבריאות דוח "ועדת עדין" לעדכון תקנות איכות מי השתייה. בסעיף 9(א) לדוח נקבע, כי יש לערוך כ- 7,000 בדיקות למי הברז המסופקים לפרמטרים : עופרת, נחושת וברזל. תוצאות הבדיקה שעשה משרד הבריאות העלתה חריגות רבות במי השתייה המגיעים לברזי הציבור. גם בדיקה חוזרת שערך משרד הבריאות גילתה חריגות רבות באיכות הכימית של מי השתייה המגיעה לברזי הצרכנים. כאמור, באישור ההפלרה נקבע, כי יש לבצע את כל בדיקות הכימיה המלאה. (להלן : "דוח ועדת עדין")
- * העמוד הרלוונטי מדוח ועדת עדין מצורף כנספח "22"
22. בשנת 2009 פסק בית הדין האירופאי לצדק,¹ כי דין מים מופלרים כדין "תרופה" על כל

---

¹ ECJ - European Court of Justice הוא בית המשפט המרכזי של האיחוד האירופי. מושב בית הדין נמצא בלוקסמבורג. פסיקתו של בית הדין מחייבת את מוסדות האיחוד האירופי, מדינות החברות באיחוד, או אנשים פרטיים הפונים אליו להכרעתו, דרך בתי הדין של המדינות החברות באיחוד. בית הדין אמון על פרשנות

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרטגי

המשתמע מכך, ולכן אסור להשתמש בהם להכנת מזון כלשהו. החלטה זו היא ציון דרך בהתמודדות הרשויות של המדינות החברות באיחוד האירופאי בנושא ההגדרה והרגולציה של משקאות לשימוש יום-יומי (משקאות פונקציונליים).

23. בשנת 2004 יצא לאור ספרו של כריסטופר ברייסון "הונאת הפלואוריד". הספר דן בתקופה בה פותחה פצצת האטום ובתקופת המלחמה הקרה, אז נדרשו לתעשייה חומרים רעילים כגון פלואוריד. חוקרים, מדענים, אנשי הממשל, אנשי הצבא, FBI, רשויות הבריאות ועורכי דין גויסו לעזור לארה"ב ולתאגידים יצרניים גדולים להתמודד בתביעות אזרחים, שנפגעו מייצור החומרים וממוצרי חקלאות. המגויסים ראו עצמם כפטרוטים לצורך שימון גלגלי המלחמה ולאחר מכן לכלכלה, עיוותו תוצאות מחקרים, ויצרו ספין תקשורתי על יתרון הפלואור במים על מנת להכשיל תביעות נזיקין. חוקרים שגילו קשר בין הפלואור לנזקים שהוא גורם הוזו מתפקידיו ונהפכו למוקצים. הכול גויס למאמץ המלחמתי ולמניעת תביעות נגד התאגידים על ידי מסכת שקרים שהציגה את הוספת פלואור כפתרון למניעת עששת.

* הספר באנגלית מצורף בנפרד כנספח "23"

* הספר בתרגומו לעברית מצורף בנפרד כנספח "24"

24. שר הבריאות מודע לעקרון ההיזהרות המונעת. ביולי 2012 התנגד שר הבריאות לכרייה בשדה בריר, כאשר הייתה כוונה לכרות פוספטיים, משום שבתהליך מיצוי הדשנים מהפוספט נוצרת גם חומצה פלואורוסיליציית:

"אנו סבורים כי הפקדת התוכנית תביא לפגיעה אמיתית ולסכנה לבריאות התושבים הגרים באזור, ואנו סבורים כי יש לדחות את התוכנית... קרינה זו מהווה תוספת סיכון ופגיעה בריאותית פוטנציאלית לאוכלוסייה הסמוכה - הפוספט עשיר באורניום ובאיזוטופים שונים. אני מכיר את הנפשות הפועלות... אני מכיר כאן את ההון והשלטון... הדבר הזה מסוכן לתושבי ערד בצורה חריפה ביותר. מה שקורה כאן זה שיש אינטרסנטים, יש חברות גדולות. אני לא יכול להתמודד איתן, יש להן הרבה כסף. לא אכפת להן מהבריאות של הציבור... מופעלים לחצים מצד גורמי שלטון וגורמים

החקיקה וכן על אכיפת אמנות היסוד של האיחוד האירופי, לרבות פיקוח על חוקיות ההסכמים הבינלאומיים של האיחוד האירופי.

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרטגי

נוספים על משרד הבריאות במטרה לאשר את הכרייה. קיים חשש כי לחצים אלה מונעים משיקולים שלא משרתים את אינטרס הציבור וכי הם מערבים שיקולים זרים.²

25. בבג"ץ 12/8173, שהוגש ע"י יעקב גורמן מייסד עמותת "איזון חוזר", הוגשה לבית המשפט העליון חוות דעתו של הח"מ, ולפיה אבד הכלח על התפישה שעליה הושתתו התקנות המקוריות, והיא אינה מקובלת עוד. בסעיף 1 לפסק דינו של בית המשפט העליון נאמר: "העותרים הצביעו על הסכנות הגלומות במדיניות זו וטענו כי על התפיסה שעליה הושתתו התקנות המקוריות אבד הכלח והיא אינה מקובלת עוד." בסעיף 3 לפסק בדין נקבע: "רשמנו לפנינו את התחייבות המדינה כי בתוך שנה תופסק הפרקטיקה של הוספת פלואוריד למי השתייה".

לאחר הפסקת ההפלה פורסם באתר משרד הבריאות:

"עם ביטול חובת ההפלה תצטרף ישראל לרוב המוחלט של מדינות העולם בהן אין חובת הפלה. כמו כן, על פי נתוני ארגון הבריאות העולמי ישנה ירידה בעששת גם במדינות שלא הפלירו את מי השתייה. ברמה הבינלאומית חובת ההפלה קיימת רק באירלנד. קיימות מדינות כגון הולנד, שוודיה וצ'כיה בהן קיים איסור להפליר את מי שתייה".

פסק הדין בבג"ץ 12/8173 ניתן ביום 29.7.2013, ומאז ועד עתה אין מידע מדעי חדש, שעל פיו עולה הצורך לשנות את החלטת המדינה ומשרד הבריאות ולהחזיר את הפרקטיקה של הוספת פלואוריד למי השתייה. נהפוך הוא, בעולם מתפרסמים חדשות לבקרים מחקרים חדשים על נזקי ההפלה. מאז שניתן פסק הדין, פורסמו כ- 80 מאמרים ומחקרים על נזקי ההפלה, על ידי מומחים שהאינטרס שלהם הוא הבריאות.

* רשימת המחקרים מצורפת כנספח "25"

בארצות הברית, בקנדה, בניו זילנד ובאוסטרליה הרשויות המקומיות מחליטות אם להפליר את המי השתייה. באתר fluoridealert.org התפרסם, כי משנת 2010 הפסיקו את ההפלה

---

² <http://www.themarket.com/consumer/health/1.2034033>

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרטגי

216 רשויות מקומיות. מיום שניתן פסק הדין בבג"ץ 12/8173 הפסיקו 94 ערים להפליר את מי השתייה.

* רשימת 94 הערים מצורפת כנספח "26"

1. הונאת הציבור בידי משרד הבריאות

26. חומצה פלואורוסיליצית תרופה או שיקוי קסמים - לנוכח הוראות חוק זכויות החולה, תשנ"ו - 1966, יש ניסיון פתטי של משרד הבריאות לעקוף את המונח "תרופה" במסמכים, באתרים, בוועדות הכנסת ובתקשורת. משרד הבריאות מציג את החדרת הפסולת הכימית החומצה הפלואורוסיליצית למי השתייה, שהיא "רעל" כהגדרתו בחוק חומרים מסוכנים, בצורות הבאות: התאמת מינון הפלואוריד במים; בהפלרה מדובר בעצם בתהליך של התאמת ריכוז של חומר שנמצא באופן טבעי במים; תהליך ההפלרה, קרי התאמת ריכוז מיטבי של פלואוריד במים; הפלרת מי השתייה היא השיטה היעילה, השוויונית, והזולה ביותר למניעת מחלת העששת.

המינוחים האלה הם מילים מכובסות ומטעות, שנועדו לסמא את עיני הציבור, להרדים את התקשורת, ולהונות את חברי הכנסת, שאמורים לתמוך בהחזרת חובת ההפלרה. כאמור, דר' שלמה זוסמן, מנהל אגף בריאות השן במשרד הבריאות, האוטוריטה המקצועית של משרד הבריאות לבריאות השן, הצהיר בשנת 2006 בפני חברי ועדת העבודה והבריאות של הכנסת: "אם נאכל סוכר ונשתה מים עם פלואור יהיה לנו עששת כי ההפלרה אינה מהווה חיסון".

27. משחק המינונים של משרד הבריאות - משרד הבריאות מצהיר, כי עודף מינון של פלואור במים גורם למחלת הפלורוזיס, והוא מקפיד להשתמש במינוח "רמה מיטבית/מינון הנכון". הפלרת מי השתייה בישראל החלה בשנת 2002 במינון של 1.7 מג"ל. לאחר מספר שנים ירד המינון המומלץ ל- 1.4 מג"ל, אחרי כן ל- 1 מג"ל, ועכשיו הוא 0.7 מג"ל. משרד הבריאות האמריקאי HHS הקטין את המינון המומלץ לפלואור במים לנוכח מחקרים שהצביעו על סכנות בריאותיות. הקטנת המינון ע"י HHS מתפרשת כהודאה בסיכונים הגלומים בהפלרה, ונובעת מהצטברות החומרים הרעילים בגוף האדם, אשר מגדילה את הסיכון לציבור מנוקי ההפלרה.

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרטגי

28. התעמולה הדמגוגית של משרד הבריאות³ - משרד הבריאות נוקט בתעמולה דמגוגית:

"ההפלה נעשית כבר 65 שנים בעולם, הפלרת מי השתייה היא השיטה היעילה, השוויונית, והזולה ביותר למניעת מחלת העששת." ההיסטוריה מלאה ב"אמיתות מדעיות", שנחשבו כנכונות באותה עת, אבל עם השנים התברר כשגויות ואבד עליהם הכלח. דברים שנהגנו לעשות בעבר, נתפשים כיום כפשע נגד הציבור.

לאחר קום המדינה, רוססו חלק מהעולים החדשים ב-DDT כנגד מעופפים, חפפו את ראשם בנפט כנגד כינים, והקרינו אותם בקרני רנטגן כנגד גזזת. על פי **חוק נפגעי גזזת**, התשנ"ד - 1994, משלמת המדינה פיצויים לנפטרים ולמשפחות הפגועות.

ביום 4.11.2016 פורסמה כתבה בערוץ 10, ארבעים ושלוש שנה לאחר מלחמת יום כיפור, כי חיילים שלקו בהלם קרב טופלו בזריקת פנטוטל, והוחזרו לשדה הקרב על מנת "לרפא" את הלם הקרב.

מפעל פרוטרום נקט בקבורה לילית של פסולת כספית ליד חוף הים. כתוצאה מכך נמצאה רמת כספית מעל התקן בדגי המאכל באזור עכו.

בנייה באסבסט הייתה נפוצה, וגרמה למחלות נשימה ולסרטן. מפעלי אסבסט קברו פסולת אסבסט בחוף הים בנהריה. כיום, פירוק מבנה אסבסט טעון היתר על פי דין ופיקוח מחמיר.

פרכלוראט Perchlorate הוא אניון אנ-אורגני חד ערכי המשמש בעיקר כמרכיב בדלק מוצק לטילים. התעשיות הצבאיות שפכו שפכים תעשייתיים שכללו פרכלוראט, זיהמו את מי התהום, וגרמו לסגירת בארות מים. בנוף ים הוזרמו שפכים תעשייתיים שהכילו חומרים כימיים רעילים.

נחל הקישון זוהם בפסולת של מפעלים כימיים ללא פיקוח משרד הבריאות, ולוחמי השיטת והצוללות התאמנו שם.

29. המחקר של דר' יפה שיר-רז אודות מסע השיווק של משרד הבריאות לגבי ההפלה - ביום

---

³ דמגוגיה היא שיטת שכנוע מניפולטיבית, המשמשת להעברת מסרים נכונים או שקריים בהתבסס על פנייה לרגש ובפרט לפחד. דמגוגיה נעשית לרוב באמצעות אזכור סלקטיבי של עובדות והיא שונה משיטות רטוריות אחרות כמו הומור וסרקזם. שימוש בדמגוגיה נחשב לנפוץ בקרב פוליטיקאים וכן בתחומי השיווק והפרסום. דמגוגיה עלולה להתקיים גם בחלק מהתקשורת המסחרית - לדוגמה בצהובונים, כותרות של עיתונים, בדיווחי התקשורת על מחקרים מדעיים ועוד.

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרטגי

8.9.2016 פורסמה בעיתון הארץ הכתבה האם משרד הבריאות מטשטש את האמת לגבי

הפלת המים? בכתבה רואיינה דר' יפה שיר-רז, והציגה את תוצאות מחקרה: כיצד מוצגת

לציבור הסוגיה השנויה במחלוקת של הפלת מי השתייה?⁴

המחקר מצביע על כך, שלמרות אי-הוודאות הכרוכה בהפלה, היא מוצגת לציבור הישראלי כוודאות מוחלטת, והיעילות והבטיחות ממוסגרות כחד-משמעיות. מניתוח הכתבות והמסמכים עולות 8 תמות מרכזיות - כלומר רעיונות/ משפטים שחוזרים על עצמם - ששימשו את קובעי המדיניות והמומחים לקידום מדיניות ההפלה: 1. המדע "חד-משמעי" 2. "כל המומחים מסכימים" 3. "כל העולם המתורבת מפליר" 4. "ליהנות מההפלה" 5. שימוש במלים "מדעי" ו"עדויות מבוססות מדע" 6. "אנחנו (ורק אנחנו) המומחים" 7. "אל תיתנו להם להפחיד אתכם" 8. "בריאות הציבור בסכנה אם המדיניות הנכונה לא תיושם". לעומת זאת, משרד הבריאות מגדיר מחקרים, שאינם עולים בקנה אחד עם האינטרס הפוליטי שלו: "מחקרים חסרי משמעות", "עדויות מפוקפקות", "פופוליזם" ו"שטויות". במאמר נכתב:

"כלומר, נמצא כי המדע והמחקרים על הפלה מוצגים לציבור הישראלי כחיוביים וחד-משמעיים וקיימת התעלמות מכל אינפורמציה על אי-הוודאות שבה או כזו שסותרת את בטיחותה ויעילותה. בנוסף, גם עמדות המומחים בתחום מוצגות כקונצנזוס, אף על פי שמומחים רבים, בהם מומחי הוועדות הבינלאומיות, חוקרים, כימאים, טוקסיקולוגים, מהנדסי מים ואף רופאי שיניים מדגישים את אי-הוודאות הכרוכה בהפלה וחלקם אף מתנגדים לה. למשל, נכון ל-2015, יותר מ-4,000 מומחים בעלי שם חתמו על הצהרה נגד הפלת מים."

בשנת 2014 הוגשה עתירה לבג"צ בידי מומחים ואיגודים לבריאות השן וראשי ערים נגד יעל גרמן בעקבות החלטתה להפסיק את ההפלה. המחקר התייחס אל טענות העותרים, כי נקבע באופן חד-משמעי ובצורה שאינה שנויה במחלוקת על ידי הממסד הרפואי והאקדמי בעולם ובישראל, שקיימת תועלת משמעותית לבריאות השן ולמניעת מחלת העששת על ידי הוספת

---

⁴ Journal of Risk Research Communicating risk for issues that involve 'uncertainty bias': what can the Israeli case of water fluoridation teach us? Anat Gesser-Edelsburg & Yaffa Shir-Raz Journal of Risk Research, DOI: 10.1080/13669877.2016.1215343 To link to this article: <http://dx.doi.org/10.1080/13669877.2016.1215343> Published online: 07 Aug 2016.

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרטגי

פלואוריד למים. עוד נקבע באופן חד-משמעי ובצורה שאינה שנויה במחלוקת, כי תוספת פלואוריד במינון המקובל אינה גורמת לנזק כלשהו או לעלייה בתחלואה כלשהי. הביטוי "חד-משמעי" מופיע במסמך 17 פעמים.

במחקר נקבע, כי משרד הבריאות מתייחס אל ההפלה כאל מסע שיווקי ומוכר לציבור "כפרסומת סמויה". בתגובה לכתבה אודות דר' שירז הגיב משרד הבריאות: "גאים על מאבקם למען הפלרת מי השתייה לטובת בריאות הציבור. מעניין לציין את העובדה שלא נמצא בארץ מומחה בעל שיעור קומה שהביע התנגדות להפלה...". הנה כי כן, משרד הבריאות המשיך להטעות בכוונת מכוון את הציבור, וניסה לגרום לו להאמין, שהחוקרת המכובדת שותפה לעמדתו.

משרד הבריאות מאמין, כי אם יחזור ויפרסם שקרים, חצאי אמיתות ודברים מסולפים, פעם אחר פעם, שנה אחר שנה, ברדיו, בטלוויזיה, בעיתונות הכתובה, באינטרנט ובפני קהל, יצליח לטמטם את דעתו של הציבור ויגרום לו להאמין, שהחדרת "רעל" כמשמעו בחוק החומרים המסוכנים למי השתייה הוא נס רפואי למחלות הפה.

ז. תכנית הרדיו "עושים סדר" מיום 20.9.2016

30. העמדה המופרכת של פרופ' איתמר גרוטו - ביום 20.9.2016 שודרה תוכנית הרדיו "עושים סדר" עם רן בנימיני, בה רואיינו ד"ר יפה שיר-רז, ח"כ יעל גרמן ופרופ' איתמר גרוטו משנה למנכ"ל משרד הבריאות, ובה הוצג מחקרה של ד"ר שיר-רז. פרופ' גרוטו אמר, כי משרד הבריאות נשען על "עמדות ארגונים בין לאומיים, מחקרים ובסוף אנו מחליטים וקובעים מדיניות".

אם ארגונים בינלאומיים הם בעד ההפלה, כיצד רק באירלנד יש חובת ההפלה?

משק כנפי ההיסטוריה מביא אנשי מדע מארגונים בין-לאומיים להתכחש אל עמדות הארגון לאחר שפרשו ממנו.

א. ד"ר גיי ויליאם הירזי, כימאי בכיר במטה הסוכנות להגנת הסביבה, כתב בשנת

2000: 5

---

⁵ Dr. J. William Hirzy (2000) Senior Chemist at the US Environmental Protection Agency Headquarters stated: Statement of Dr. J. William Hirzy, National Treasury Employees Union.

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרוטגי

”אם החומר הזה יוצא החוצה לאוויר, זה מזהם; אם זה נעשה לתוך הנהר, זה מזהם; אם זה נעשה לתוך האגם, זה מזהם; אבל אם זה הולך ישר לתוך מי השתייה שלך זה לא מזהם. זה מדהים!”⁶

ב. ד"ר רוברט קרטון, הרצה במסגרת הרצאות מקצועיות,⁷ ותיאר כיצד התקבלו ההחלטות הבריאותיות פוליטיות למרות כל הסכנות הקיימות:

“EPA has more than enough evidence to shut down fluoridation right now”.

ג. ד"ר ארוויד קרלסון, חתן פרס נובל לרפואה לשנת 2000, כתב:

”אני פרמקולוג והעניין שלי בנושא הפלואוריד החל כאשר הוספת פלואוריד למי השתייה נידונה בשבדיה. בדקתי ביסודיות את הספרות המדעית ואת הטיעונים בעד ונגד ההפלה. מסקנתי ברורה: פלואוריד הוא תרכובת פעילה מאוד שפועלת על מגוון אנזימים ורקמות בגוף, כבר בריכוזים נמוכים. בריכוזים לא גבוהים בהרבה מאלו המומלצים, יש לו פעילויות רעילות גלויות. הוספת פלואוריד למי השתייה נוגדת את עקרונות הפרמקולוגיה המודרנית. מחקרים אחרונים גילו שלעיתים יש הבדלי תגובות קיצוניות לתרופות. אם חומר פעיל פרמקולוגית מסופק דרך מי השתייה, השוני בין התגובות של יחידים, הניכר גם כשהמינון קבוע, יגבר בהרבה בשל השוני בכמויות המים ששותים אנשים. בנוסף, לא בטוח שפעולה כזו היא אתית, והיא מאוד יקרה. כשעלה לדיון נושא ההפלה בשבדיה לפני כמה עשורים, השתתפתי בדיון הציבורי והצלחנו לשכנע את הפרלמנט השבדי לקבוע כי הפלרת המים אינה חוקית. החלטות דומות התקבלו ברוב ארצות אירופה. למיטב ידיעתי אין הוכחות שמראות כי בריאות השיניים באירופה גרועה מזו שבארצות הברית.”

ד. דר' ביל אוסמונסון, רופא שיניים מתאר בסרטון את חוסר התועלת ואת הסכנות

United States Senate, June 29, 2000; EPA scientists take action against EPA for failing Environmental Protection Agency (EPA)

⁶ “If this stuff gets out into the air, it’s a pollutant; if it gets into the river, it’s a pollutant; if it gets into the lake, it’s a pollutant; but if it goes right straight into your drinking water it’s not a pollutant. That’s amazing!”

⁷ Professionals Speak Out on Fluoride, EPA Dr. Marcus, Dr. Carton, AMA Dr. Flanagan, Dr. Gordon Heyd, IAOMT Dr. Kennedy

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרטגי

הטמונות בהפלת מי השתייה.⁸

ה. השתקה תוך איום על רשיון עיסוק ברפואת שיניים בארה"ב נגד מי שיתנגד להפלתה:⁹

“According to Section 20 of the American Dental Association Code of Ethics, "Dentists' non-participation [in fluoridation promotion] is overt neglect of professional responsibility. In recent years, several dentists who have testified on the anti-fluoridation side have been reprimanded by their state dental officers. If a dentist speaks out against fluoridation, he could lose his license. This is professional and scientific censorship. It's also impossible to discuss or debate any ADA member. They simply refuse to attend any town debate where fluoridation is the topic. Their strategy is not to expose the subject to common sense. When open minded people hear both sides, the ADA's arguments fall flat, and fluoridation fails”.

1. מדענים, רופאים וחוקרים מארגון הבריאות העולמי EPA מציגים נימוקים והוכחות לגבי חוסר האפקטיביות של הפלת מי השתייה, וממליצים לבטלו.¹⁰
2. ד"ר דין בארק, כימאי ראשי לשעבר במוסד הלאומי לסרטן בארה"ב NCI חקר ומצא, כי במשך 10 השנים הראשונות של ההפלתה 1940-1950, כאשר אף לא אחת מעשרים הערים הפלירה את מימיה, היה ממוצע מקרי המוות מסרטן זהה בין הערים המופלרות ללא מופלרות. לאחר 1950, הייתה עלייה גדולה במקרי מוות מסרטן בכל אחת מהערים המופלרות, בעוד שבערים הלא מופלרות רמת מקרי המוות נשארה נמוכה. ד"ר דין בארק מציג את ההפלתה כרצח המוניים. הצגת מחקרו של ד"ר בארק בפני הפרלמנט ההולנדי הביאה להטלת איסור על הפלתה בהולנד. מצ"ב דבריו מול

---

⁸ <http://www.youtube.com/watch?v=IAkdjWlYiYw>

⁹ Professionals Speak Out on Fluoride - Fluoride Free Sacramento

¹⁰ Letter and References explaining why the United States Environmental Protection Agency (EPA) Scientists are opposed to the fluoridation of public water supplies.
(EPA) Scientists are opposed to the fluoridation – Fluoride.
PA Union explains why they are opposed to the fluoridation of public water supplies.
Why U.S. Environmental Protection Agency scientists oppose artificial water fluoridation.

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרטגי

מצלמות הטלוויזיה.¹¹

31. מיליון זבובים אינם טועים - בכתבה הנ"ל ציין פרופ' גרוטו, כי מעבר לארגונים שמשרד הבריאות מסתמך עליהם, יש בארה"ב 180 מיליון תושבים הצורכים מי השתייה מופלרים. אכן, מחקרים אחרונים קובעים, כי במי השתייה במדינות רבות בארה"ב יש ריכוז גבוה של כרום 6 כמזהם את מי השתייה.

Chromium-6 is a carcinogen, and studies have linked it to a host of additional health issues. Based on nationwide EPA tests from 2013-2015, EWG estimates that water supplies serving 218 million Americans in all 50 states contain unsafe levels of chromium-6. EWG estimates that chromium-6 will cause more than 12,000 excess cases of cancer by the end of century, if left untreated.¹²

EWG Environmental working group הוא מוסד אמריקאי ללא מטרת רווח, והוא עוקב במשך שנים רבות אחר מחקרים, דוחות ואישורי FDA כחלק מהמאבק לשקיפות הקשרים רגולציה - הון, ועידוד חיים בריאים לאדם ולסביבה. הארגון מצא, כי כרום 6 נמצא במי השתייה של 31 ערים בארה"ב. בעקבות הגילוי, נערך שימוע בסנאט האמריקני, ונבדקו למעלה מ- 60,000 דגימות מים, שנלקחו מרחבי ארה"ב. בלמעלה מ- 75% מהם נמצא המזהם בכמות שהיא למעלה מהתקן. המאמר מפרסם 50 מחקרים שנעשו בשנים האחרונות והמצביעים על איכות הכימית של מי השתייה שאינם עומדים בתקן.

* מפת זיהום המים בכרום 6 מצורפת כנספח "27"

משרד הבריאות מציג את ארה"ב כדוגמא למדינה המפלירה את מי השתייה. מדוע **זו הדוגמה שהוא ממליץ לחקות?**

בראיון הרדיו הנ"ל אמר משרד הבריאות, כי למים מוסיפים 31 חומרים על מנת לשפר את איכותם. שיפור איכות לחוד וסימום תושבים ב"תרופה" לחוד. בארה"ב אין חובת הפלרה, והרשויות המקומיות מחליטות לאחר שימוע אם להפליר את מי השתייה. על פי אתר fluoridealert.org מידי שבוע מחליטות ערים נוספות להפסיק את ההפלרה.

¹¹ <https://www.youtube.com/watch?v=pBWxMMRaF3E&index=26&list=PL78337DFAF49C5558>

¹² <http://www.vitev.com/filtration/chromium-6-a/282.htm>

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרטגי

בביקור של הח"מ בניו-יורק, שבה מפלירים את מי השתייה, התברר בשיחות ומפגשים פרטיים, כי בעלי יכולת כלכלית מתקינים מערכות RO "אוסמוזה הפוכה" בבתים או קונים מים מינרלים. בבתי הקפה ובמסעדות יש שילוט "אנו מבצעים 5 סוגי פילטריזציה על מי השתייה".

* תמונה של מערכות RO טיהור מים ביתיות מצורפת כנספח "28"

* תמונה של בקבוק מים מינרלים : 7 סוגי טיהור free from Fluoride מצורפת כנספח "29"

* תמונה של סוגי פילטריזציה של מי השתייה בבתי קפה מצורפת כנספח "30"

צא ולמד, תושבי ארה"ב כמעט שאינם שותים את מי הברז.

32. האם מים מזוהמים פוגעים בבריאות? - בעיר פלינט במדינת מישיגן שותים תושבי העיר מי

נהר, שמזוהמים משפכים תעשייתיים, ושעברו טיהור חלקי. בדיקות איכות המים הראו רמת עופרת גבוהה מעל התקן ופגיעה מהותית בבריאות התושבים, אך הנהלת העיר המשיכה לספק מים אלו על מנת לחסוך בעלויות כספיות. בכתבה בירחון "מים והשקיה"¹³ דנות עירית הן, דגנית אישן ותמר ברמן, עובדות אגף איכות המים במשרד הבריאות, בשאלה: **האם מאירוע זיהום מי השתייה בפלינט, מישגן ארה"ב ניתן להפיק לקחים בישראל? עמדתי היא, כי הוספת חומצה פלואורוסיליציית, שהיא פסולת תעשייתית, ושאינה נבדקת כפי שנדרש באישור ההפלה גורמת לנזק בריאותי ולא לתועלת.**

בכתבה של אסף נריה מיום 27.02.2016 **עופרת בצנרת: האם מקרה פלינט יכול לקרות בארץ?** נאמר, כי גם בישראל "המקור העיקרי של עופרת במי הברזים הוא זליגה מצנרת ישנה ואביזרי מים שונים דוגמאת דודים, מחברים וברזים המכילים עופרת עם הזמן וכתוצאה מבלייה של הצינורות הנובעת מקורוזיה נשחקת העופרת בצינורות ומגיעה למערכת המים הביתית".

ח. מיניסטריון האמת¹⁴

¹³ נובמבר-דצמבר 2016 גיליון 545

¹⁴ 1984 הוא רומן דיסטופי מאת ג'ורג' אורוול, המתאר חיים המתנהלים תחת שלטון טוטליטרי קיצוני. שלוש סיסמאותיה של המפלגה הם: מלחמה היא שלום, חירות היא עבדות ובערות היא כוח. גיבור הסרט עבד במחלקת המסמכים שבמיניסטריון האמת, ותפקידו לשכתב את ההיסטוריה עבור המפלגה. הוא מקבל קטעי

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרטגי

33. המאמר: המאבק על הפלרת מי השתייה water fluoridation בישראל¹⁵ - המאמר נכתב בידי

ד"ר י. ורד ופרופ' ה. סגן-כהן, רופאי שיניים. שאלת המאמר היא: **מהן זרכי הפעולה בהן צריכים לנקוט תומכי ומקדמי ההפלרה בישראל?** בגוף המאמר נכתב:

"אחת מדרכי הפעולה האפשרויות של מול גל ההתנגדויות הגואה כנגד הפלרת מי השתייה היא להימנע מתגובה ומעימותים ובעצם להמתין עד "חלוף הסערה". סוג זה של הבלגה ואי תגובה מוזכר רבות בספרות המדעית בארה"ב הדנה בדרכי תגובה מול תעמולת ההתנגדות. ההיגיון העומד מאחורי גישה זו נובע מהחשש כי עצם העלאת נושא ההפלרה לדיון ציבורי יעורר חשד וספק לגבי בטיחותו, יעילותו ונחיצותו ויספק במה נוחה לפעילות המתנגדים. התפוצצות המידע, הגישה החופשית של הציבור למאגרי מידע, הגברת מעורבות הציבור בקבלת ההחלטות והפיכתו של המושג "שקיפות" לנפוץ היום יום, בישראל ובמדינות רבות אחרות, שומטים את הבסיס להתנהלות התעלמות."

הנה כי כן, מחברי המאמר רואים באנשים התבוניים, שקוראים פרסומים מדעים, ואשר מודעים להליכים שקורים בעולם, את "אויבי העם", שמפריעים ביישום המשילות הטוטליטרית וביצירת מערכת פרופגנדה. השקפת עולמם היא, שהמידע והידע הוא נחלתם האישית של יודעי ח"נ, וכי הציבור ממתין ומשווע להוראות מושליו. לרגולטורים מפריע, שהציבור יודע לכתוב, קרוא ולהבין מה מעוללים לו.

34. המאמר המזויף משנת 1967 אודות הסתת הקשר בין צריכת הסוכר לבין מחלות לב - בשנת

1964 פורסם מאמר המוכיח את הקשר בין צריכת סוכר לבין מחלות לב. בשנת 1967 פורסם מאמר, שממעט את הקשר בין צריכת סוכר לבין מחלות לב. ביום 12.9.2016 פורסם מאמר המפריך מסקנות של מאמר משנת 1967.¹⁶

עיתונות בעייתיים, כגון קטעים המספרים בשבחם של חברי מפלגה שלאחר מכן סרחו, אויידו והפכו ל"לא אנשים", כאשר במקומם יש לשתול ידיעות על הגידול הצפוי בייצור השוקולד. או במקרה בו המדינה הכריזה מלחמה על מדינה שכנה היה עליו לשכתב כתבות היסטוריות כך שהמדינה תאזכר בהן בצורה שלילית.

¹⁵ The Journal of the Israel Dental Association. Vol. 19. No. 2 April 2002

¹⁶ JAMA Internal Medicine Special Communication | September 12, 2016. FREE ONLINE FIRST
11 Sugar Industry and Coronary Heart Disease Research This historical analysis uses internal

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרטגי

המאמר משנת 2016 מציג מסמכים ועובדות כיצד הצליחה תעשיית הסוכר שנקראה SUGAR RESEARCH FOUNDATION והיום נקראת SUGAR ASSOCIATION להונות את הציבור באמצעות מימון מאמר מזויף של אוניברסיטת הרווארד, המפריך מחקר משנת 1964 בדבר הקשר בין צריכת סוכר לבין מחלות לב, וקושר אותם לצריכת שומנים. הנה כי כן, כך פועלות קבוצות אינטרסנטיות כלכליות בתחום המזון, ולכאורה, גם בנושא החומצה הפלואורוסילצית.

35. הפשע נגד תושבי מפרץ חיפה - ביום 13.3.1987 אישר משרד הבריאות, כי "חיפה מובילה במספר חולי סרטן הריאות".¹⁷ בכתבה צוטטו מומחים למחלות ממאירות: "יש קשר ישיר בין זיהום האוויר ובין העובדה שמספר חולי סרטן הריאות באזור חיפה הוא הגדול ביותר בארץ."

* הכתבה מיום 13.3.1987 מצורפת כנספח "31"

ביום 14.4.2015 פורסמה כתבה בעיתון הארץ: "משרד הבריאות מעריך: 16% מחולי הסרטן באזור חיפה במשך עשור - בשל זיהום אוויר." בכתבה נוספת באותו יום נכתב: "משרד הבריאות: חצי ממקרי הסרטן של ילדים באזור חיפה נובעים מזיהום אוויר." ביום 21.4.2015 הודה משרד הבריאות: "עודף תחלואה בסרטן ריאות במבוגרים." בפברואר 2016 בדיון בוועדה בכנסת הודיע משרד הבריאות: "יש עודף תחלואה בסרטן בנפת חיפה." ביום 4.8.2016 התראיין שר הבריאות במסיבת עיתונאים.¹⁸ שר הבריאות אמר, כי הוא מכבד את אוניברסיטת חיפה, אבל לא מקבל את ממצאי המחקר: "בכדי להגיע למסקנות של המחקר בשביל זה יש אנשי משרד הבריאות והגנת הסביבה." אליבא דשר הבריאות, רק "חוקרי החצר" יודעים ואומרים את האמת. פעילה סביבתית שהעזה לומר כי דברי השר אינם נכונים, סולקה בכוח מהאולם.

36. שלטון החוק או שלטון המחקר? - בכתבה מיום 25.3.2016 בעיתון "ישראל היום" מתארת

---

sugar industry documents to describe how the industry sought to influence the scientific debate over the dietary causes of coronary heart disease in the 1950s and 1960s.

¹⁷ <http://www.cfenvironment.org.il/index.php/what-we-do/mifratzh-haifa-menu>

¹⁸ <http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4837384,00.html>

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרטגי

כיצד מתערב שר הבריאות לטובת חסידי גור, אשר עברו עבירות שונות, באיום על ראש עיריית ערד, ניסן בן חמו, שאם הוא לא יבטלם: "אתה נבחרת, אבל בערד אני האיש שקובע מה יהיה."

בכתבת תחקיר "המקור" מיום 29.11.16 הוצגה כיצד פועלת "חסידות גור".¹⁹ ראש העירייה, ניסן בן חמו מתאר את דרך פעולותיו הבלתי חוקיות לכאורה של השר כלפיו, וכיצד מנסה השר ליצמן לשלוט בו.

כתבה של חיים ריבלין בת 4 חלקים, ששודרה בימים 9-12.1.2017 בערוץ 2, הציגה חברה המתכננת לייבא סיגריות אלקטרוניות, ובקשתה משר הבריאות, כי לא יחולו עליה הגבלות המוטלות על יבוא סיגריות, נעתרה בזכות קשרים עם עיתון "המודיע". בפרק השלישי בסדרה נחשף הציבור לאמת, כי חברות הטבק פרסמו את המוצר בעיתון "המודיע" 53 מודעות ובידיעות אחרונות 4 מודעות.

יעקב ליצמן, בהיותו סגן שר הבריאות, הגיש הצעת חוק לאיסור פרסום סיגריות, והוא עבר בקריאה ראשונה והועבר לדיון בוועדת הכלכלה. לאחר הבחירות בשנת 2014, בדיון בוועדת הכלכלה, היו כל חברי הוועדה בעד הצעת החוק, השר ליצמן התנגד, וזכה לתואר "שר הטבק". בוועדת הכלכלה אמר כבוד השר "יש בין הראשונים שאומרים שזה דווקא בריא". מאז "הראשונים" חלפו מאות שנים, ובמילניום השלישי יודעים, כי העישון הוא גורם סרטן מספר אחד.

ט. סיכום ומסקנות

37. בעולם המערבי תם הוויכוח בשאלה - האם ההפלה גורמת לנזק בריאותי?

העולם הולך וחדל להרעיל את מי השתייה בחומצה פלואורוסייליציית, ואילו שר הבריאות שוחה נגד הזרם. טענת משרד הבריאות, כי במים הטבעיים יש 0.5 מג"ל פלואור, וכי הפלרת המים "משלימה את הטבע" היא טענה שקרית. במים בטבע יש יון פלואוריד ואין שר בריאות שמתקן את הטבע באמצעות החדרת "חומצה פלורואוסייליציית" - פסולת תעשייתית רעילה של מפעלי פוספטים, שאינה נבדקת על פי תקן ההפלה. הציבור מודע לנזקי ההפלה וחוסר

---

¹⁹ <http://news.nana10.co.il/Article/?ArticleID=1221002>

אינג' אהוד לשם יועץ אסטרטגי

התועלת המוכחת שנאמר וכל העם ראים את הקולת ואת הלפידים ואת קול השפר ואת ההר עשן וירא העם וינעו ויעמדו מרחק; שמות כ' י"ד.

ברשות שר הבריאות יש מחקרים רבים אודות נזקי ההפלה, והוא עתיד לשאת באחריות אישית וישירה לפגיעות בריאותיות אם יצליח בזממו. עמדת שר הבריאות, כי "רק מומחי משרד הבריאות יקבעו" היא ניצול לרעה של כוחו ומעמדו.²⁰ שר הבריאות המיר את עקרון ההיזהרות המונעת באמירתו של מלך סיאם: אני אמרתי וכך יהיה.²¹

אינג' אהוד לשם

---

²⁰ בישיבות המפלגה הקומוניסטית בקולחוז קם איוון ושאל: מדוע למי השתייה שלנו יש טעם לא טוב? השיב סרגי

היו"ר "שאלה טובה" תקבלו תשובה בפגישה הבאה. בפגישה הבאה קם וסילי ושאל "היכן איוון"?

²¹ אנה ומלך סיאם (המלך ואני), 1946.